

ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
ลักษณะบทบาททางเพศและการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดในบทบาท
ของนักศึกษาพยาบาลชาย วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นายนิรันดร์ พันทวี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-006-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ENVIRONMENTAL
FACTORS, SEX ROLE TRAIT, SOCIAL SUPPORT AND ROLE STRESS
OF MALE NURSING STUDENTS ,NURSING COLLEGES UNDER
THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Mr.Nitinun Phantawee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Education Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-006-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม
ลักษณะบทบาททางเพศและการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดในบทบาท
ของนักศึกษาพยาบาลชาย วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดย นายนิธินันท์ พันทวี

ภาควิชา พยาบาลศาสตร์ สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม รัตทนานนท์

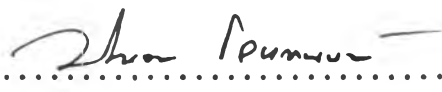

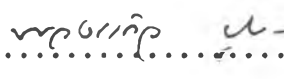
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ฤงสูวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รัตทนานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว บุญยกนก)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิจัยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นิพนธ์ ทัศนะ : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะบทบาททางเพศ และการสนับสนุนทางสังคม กับความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย

วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ENVIRONMENTAL FACTORS, SEX ROLE TRAIT, SOCIAL SUPPORT AND ROLE STRESS OF MALE NURSING STUDENTS, NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ประนอม โอทกานนท์. 146 หน้า

ISBN 974-633-006-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชายในวิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะบทบาททางเพศ และการสนับสนุนทางสังคมกับความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาล การศึกษาได้ศึกษาจากประชากรนักศึกษาพยาบาลชาย จำนวน 261 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดลักษณะบทบาททางเพศ แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม และความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชายที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชายรวมทุกด้าน และด้านความขัดแย้งในบทบาท ความคลุมเครือในบทบาท ความคาดหวังในบทบาทมากเกินไป และความไม่เหมาะสมในบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความต้อความสามารถในบทบาทอยู่ในระดับต่ำ
2. การศึกษาวิชาการพยาบาลด้วยเหตุผลที่มีความชอบในวิชาชีพการพยาบาล จำนวนนักศึกษาพยาบาลในชั้นเรียน ลักษณะบทบาททางเพศแบบแอนโดรจีนี และการสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.33, -.17, -.19$ และ $-.15$ ตามลำดับ)

การศึกษาศิลปะการพยาบาลด้วยเหตุผลที่ว่าบิตามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นเห็นสมควรให้เรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .17$)

ส่วนหลักสูตร สถานภาพทางการเงิน การศึกษาวิชาการพยาบาลด้วยเหตุผลอื่นๆ เพศของอาจารย์ที่ปรึกษา และตำแหน่งที่ตั้งของหอพัก ไม่มีความสัมพันธ์กับความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย

3. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับคือ การศึกษาวิชาการพยาบาลด้วยเหตุผลที่มีความชอบในวิชาชีพการพยาบาลจำนวนนักศึกษาพยาบาลชายในชั้นเรียน ลักษณะบทบาททางเพศแบบแอนโดรจีนี การสนับสนุนทางสังคมด้านข้อมูลข่าวสาร และการศึกษาวิชาการพยาบาลด้วยเหตุผลที่ว่า บิตามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นเห็นสมควรให้เรียน ซึ่งร่วมกันพยากรณ์ความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชายได้ร้อยละ 16.31 ($R^2 = .1631$) ได้สมการทำนายดังนี้

$$Z = -.277 \text{ REA1} - .115 \text{ NUM} - .151 \text{ DSEX} - .111 \text{ SOCN} + .221 \text{ REA2}$$

(สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน)

ภาควิชา.....คณะพยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา.....การพยาบาล.....

ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..........

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C686086 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: ROLE STRESS/SEX ROLE TRAIT/SOCIAL SUPPORT/MALE NURSING STUDENTS
NITINUN PHANTAWEE : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS,
ENVIRONMENTAL FACTORS, SEX ROLE TRAIT, SOCIAL SUPPORT AND ROLE STRESS
OF MALE NURSING STUDENTS, NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF
THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. PRANOM
OTHAGANONT, Ed.D. 146 pp. ISBN 974-633-006-3

This research was designed to study the role stress of male nursing students in Nursing Colleges, the Ministry of Public Health, and find the relationships between personal factors, environmental factors, sex role trait, social support and role stress of male nursing students, and to search for the variables that would be able to predict the role stress of male nursing students. The subjects consisted of 261 male nursing students. Research instruments were questionnaires which were developed by researcher and were tested for their validity and reliability.

Major findings were as follows :

1. Mean score of role stress of male nursing students in total and in the aspects of role conflict, role incongruity, role overload and role ambiguity were the moderate level, whereas role incompetence was in the low level.

2. The factors as the favour of nursing profession as a reason for studying in nursing career, the number of male nursing students in a class, sex role trait in the form of Androgyny, and social support were significantly and negatively related to role stress of male nursing students at the .05 level. ($r = -.33, -.17, -.19$ and $-.15$ respectively)

There were no significant relationships between types of curriculums, financial condition of the families, other reasons for studying in nursing career, sex of advisors, location of the dormitory and role stress of male nursing students, whereas the recommendation of parents, relatives, guardians, etc. which was a reason for studying in nursing career was significantly and positively related to role stress at the .05 level. ($r = .17$)

3. Factors significantly predicted role stress of male nursing students in nursing colleges were the favour of nursing profession as a reason for studying in nursing career, the number of male nursing students in a class, sex role trait in the form of Androgyny, social support in term of information network and the recommendation of parents, relatives guardians, etc. which was a reason for studying in nursing career. These predictors accounted for 16.31 ($R^2 = .1631$) of the variance. The functions derived from the analysis were as follows :

$$Z = -.277 \text{ REA1} - .115 \text{ NUM} - .151 \text{ DSEX} - .111 \text{ SOCN} + .221 \text{ REA2}$$

(Standardized Scores)

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....

สาขาวิชา..... การพยาบาลศึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

ประสบการณ์ในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ นับว่าเป็นบทเรียนที่มีค่า ที่จะนำไปสู่การเป็นนักวิจัยในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยจะไม่สามารถเรียนรู้ได้จนสำเร็จ หากมิได้รับคำแนะนำสั่งสอนให้เรียนรู้บทเรียนได้อย่างถูกต้อง พร้อมทั้งคอยกระตุ้นเตือน คอยเกื้อหนุน ให้กำลังใจเสมอมาจนสำเร็จลุล่วง จาก รองศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอทกานนท์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พวงแก้ว บุญกนก และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการแก้ไข ปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล จนทำให้การเรียนรู้ที่จะเป็นนักวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข และผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา จังหวัดนนทบุรี ที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการทดลองใช้เครื่องมือวิจัย ผู้อำนวยการ คณาจารย์ และนักศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครราชสีมา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสวรรค์ประชารักษ์ นครสวรรค์ และวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรีรัษฎา นนทบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการวิจัยเป็นอย่างดี ขอขอบพระคุณ มูลนิธิ หม่อมเจ้าหญิงมณฑการพ กมลასน์ และสมาคมพยาบาล แห่งประเทศไทย ที่กรุณาเอื้อเฟื้อเงินทูลส่วนหนึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้

การทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้จะสำเร็จลงมิได้หากมิได้รับน้ำใจและความกรุณาจากอาจารย์สุกร์ใจ เจริญสุข อาจารย์ นุชมาศ แฉ่งหมื่นไวย คุณสุกานดา ญาณศิริ คุณชิโรริ ชารด์ คุณจตุพล นวลอ่อน คุณธารรงค์ คุณประกอบ ในการให้ความช่วยเหลือในขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเพื่อนนิสิตคณะพยาบาลศาสตร์ทุกคน ที่มีสามารถเอ่ยนามได้หมด ขอขอบคุณเพื่อนทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลืออยู่เสมอ

ท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ที่คอยอุปการะ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย ทำให้เกิดความมุ่งมั่นในการศึกษาครั้งนี้จนสำเร็จ

นิตินันท์ พันทวี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	4
ปัญหาการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
ความจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	60
ประชากร.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	61
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	92
สรุปผลการวิจัย.....	93
อภิปรายผลการวิจัย.....	97
ข้อเสนอแนะ.....	108
รายการอ้างอิง.....	110

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	123
ภาคผนวก ข สถิติที่เข้าในการวิจัย.....	124
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่เข้าในการวิจัย.....	132
ประวัติผู้วิจัย.....	146

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. จำนวนประชากรนักศึกษาพยาบาลชายในวิทยาลัยพยาบาล 4 วิทยาลัย.....	71
2. จำนวนร้อยละของประชากร จำนวนตาม หลักสูตรที่ศึกษา สถานภาพทางการเงิน เหตุผลในการเลือกเข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาล จำนวนนักศึกษาพยาบาลชาย ในชั้นเรียน เพศของอาจารย์ที่ปรึกษา และที่ตั้งของหอพัก.....	76
3. แสดงการแปลผลคะแนน ลักษณะบทบาททางเพศ โดยอาศัยเทคนิคการแบ่งกลุ่มจากค่ามัธยฐานของค่าเฉลี่ยคะแนนจากกลุ่มตัวอย่าง (Median-Split-Half Technique)..	79
4. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนน การสนับสนุนทางสังคม ของนักศึกษาพยาบาลชาย โดยรวมและรายด้าน.....	80
5. ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย โดยรวมและรายด้าน.....	81
6. ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ลักษณะบทบาททางเพศ และการสนับสนุนทางสังคม กับ ความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย.....	83
7. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และทดสอบความมีนัยสำคัญ ของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) ในการพยากรณ์ความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย.....	87
8. ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปของคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (B) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอยพหุคูณ ที่ใช้พยากรณ์ ความเครียดในบทบาทของนักศึกษาพยาบาลชาย.....	90

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. แนวคิดของการวิจัย.....	59